

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİN ÜNİVERSİTE DENEYİMLERİNİN MESLEKİ YAŞANTILARINA ETKİSİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

H. Gözde ERTÜRK, Şenay ÖZEN ALTINKAYNAK, Mefharet VEZİROĞLU, Semra ERKAN

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Ankara, Türkiye

İlk Kayıt Tarihi: 08.01.2014

Yayına Kabul Tarihi: 23.05.2014

Özet

Öğretmenlerin mezun oldukları üniversitede aldıkları eğitimin mesleki yaşamlarına sağladığı katkıların ve eksik kaldıkları konuların belirlenmesi programların yenilenmesi ve geliştirilmesi açısından önemlidir. Bu düşünceden hareketle bu çalışmada, okul öncesi öğretmenlerin üniversite deneyimlerinin mesleki yaşantılarına etkisine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma on okul öncesi öğretmeni ile gerçekleştirilen nitel bir çalışmadır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Veriler içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulardan okul öncesi öğretmenlerin lisans eğitimleri boyunca aldıkları çoğu teorik ve pratik bilgiyi meslek yaşantılarına yansıtımda bazı sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları çözmeye sırasıyla; basılı yayınlar, internet ve meslektaşlarına başvurdukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, öğretmen, üniversitede edinilen kazanımlar, meslek yaşantısı

A STUDY ON THE VIEWS OF PRESCHOOL TEACHERS ON THE EFFECTS OF THEIR UNIVERSITY EXPERIENCES ON THEIR PROFESSIONAL LIVES

Abstract

If universities are to renew and improve, it is essential that their contributions to teachers' professional lives and where they fall deficient be understood. This study aims to identify preschool teachers' views about the effects of university life on their professional lives. The study has a qualitative nature and involves 10 preschool teachers. Semi-structured interviews have been used as the data collection instrument. The data were analyzed by using the content analysis technique. As a result of the analysis; teachers indicated that they have difficulties in reflecting professional lives of theoretical and practical knowledge. Teachers indicated that they resorted printed publications, the internet and their colleagues to solve problems.

Keywords: Early childhood education, teacher, acquisitions at university, professional life

1. Giriş

Çağımızda büyük bir hızla ilerleyen teknolojik gelişmeler ve buna paralel olarak hızla artan bilgiler toplumları giderek bilgi toplumu haline getirmiştir. Bu nedenle içinde yaşanılan toplumun gereksinimlerine uygun nitelikte bilgi okuryazarlığı olan, araştıran, sorgulayan, yaratıcı, farklılıklara saygılı ve hoşgörülü, çevreye duyarlı, yaşam boyu öğrenmeye açık ve öğrenme sürecinde kendi kendini güdüleyebilen bireylerin yetiştirilmesi büyük önem kazanmaktadır. Bu bireylerin istenilen şekilde yetiştirilmesi ve topluma sağlıklı bir şekilde kazandırılması, onları eğitecek öğretmenlerin sahip oldukları kişisel ve mesleki yeterlilikler ile yakından ilişkilidir.

Öğretmen yeterlilikleri ile “öğretmenlerin yeterli alan bilgisine sahip olması, bu bilgiyi öğrencilerine yeni program anlayışı doğrultusunda, yapılandırmacı bir yaklaşımla aktarabilmeleri, yönetme ve organize etme yanında öğrencileriyle iletişim ve meslektaşları ile işbirliği yapabilme becerilerine sahip olmaları, aileler başta olmak üzere ilgili tüm paydaşlarla etkin görüş alış verişinde bulunabilmeleri” kastedilmektedir (MEB, 2007).

Son yıllarda dünyanın her yerinde eğitim sistemlerinin, başta kurumsal yapılarını, öğretim programlarını; yönetici, öğretmen ve diğer çalışanlarının niteliklerini geliştirmek için reform çabaları içine girdiği görülmektedir. Eğitim sisteminin en önemli unsurlarından olan öğretmenlerin niteliklerine ilişkin çalışmalar bu reform çabalarının temel konusu olmaktadır. Bu bağlamda, eğitimin niteliğinin yükseltilmesi için öğretmenlerin niteliğini yükseltmeyi amaçlayan çeşitli arayışlara girildiği görülmektedir (Beltekin, 2010).

Öğretmenlerin mesleki öğrenmelerinin sürekliliğinin sağlanması ve öğrenme ürünlerinin geliştirilmesine yönelik eğitim, reformların başarısı için kritik bir öneme sahiptir. Eğitim uygulamalarının başarısı, öğretmen eğitimine bağlıdır. Unesco-Uluslararası Eğitim Birimi, bunun sağlanması için dört temel etken belirlemiştir. Bunlar:

1. Öğretmen eğitiminin profesyonelleştirilmesi,
2. Hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim,
3. Öğretmenlerin yeni bilgi teknolojilerini kullanmayı öğrenmesi
4. Geleceğin öğretmenlerinden ne beklendiğinin tanımlanması’dır (Akt. Tutkun ve Aksoyalp, 2010).

Türkiye’de öğretmen yetiştirmedeki başarı ve kalite arayışları ve bu doğrultuda öğretmen yeterliklerinde standart sağlanması gerekliliği, eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılmasını gerektirmiştir. Bu amaçla eğitim fakülteleri 1997 yılında yeniden yapılandırılmıştır. Bu yapılandırmada, YÖK tarafından toplam kalite yönetimi anlayışına dayalı akreditasyon uygulaması tercih edilmiştir. Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılmasını izleyen sekiz yıllık bir sürenin ardından, bazı aksaklıklar

görülmüş ve bu aksaklıkların giderilmesi amacıyla 2006 yılının sonlarında 1997 yılında yapılan düzenlemelerde bazı değişikliklere gidilmiştir. Son düzenleme ile mesleki yeterliklerin kazandırılmasına yönelik öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin ise tüm programlar için yeniden belirlendiği görülmektedir (Karaca, 2008).

Ülkemizin 2001 yılında dâhil olduğu Avrupa’da ortak bir yükseköğretim alanı yaratmayı hedefleyen Bologna Süreci’ne geçiş ile birlikte Türkiye, yükseköğretimde reform çalışmalarına yönelik arayışlarına hız kazandırmıştır. Bu süreçle birlikte Avrupa ülkelerinde gerek lisans gerekse lisansüstü öğrencilerin hareketliliğine hız kazandırılmakta, Bologna Süreci’nin sosyal boyutu güçlendirilmekte, yaşam boyu öğrenme teşvik edilmekte, yükseköğretim kurumlarının ve öğrencilerin sürece aktif katılımı desteklenmekte, yükseköğretimde esnek öğrenim yolları yaratılmakta ve yükseköğretime kalite güvencesi getirilmektedir (YÖK, 2013). Özellikle son birkaç yılda ülkemizde, tüm yükseköğretim kurumlarının tüm fakültelerinde Bologna Süreci’ne geçiş büyük bir hız kazanmış, bu sayede eğitim fakültelerinde de özellikle ders programlarının güncellenmesiyle öğretmen yetiştirmede günümüz modern toplumlarının küresel düzeyde rekabet gücünü arttıran bilgi ve beceriyle donanmış nesiller yetiştirilmesi konusunda önemli bir adım atılmıştır. Öğretmenlerin mesleki hayatlarındaki uygulamaları, büyük ölçüde hizmet öncesinde aldıkları eğitim ile ilgilidir. Sharma, Forlin ve Loreman (2008) tarafından 603 okul öncesi öğretmen adayı ile yapılan araştırmanın sonuçlarına göre hizmet öncesi okul öncesi eğitim programının içerik ve pedagojisi, öğretmen adaylarının okul öncesi sınıflarındaki kaynaştırma eğitimine karşı tutumlarının, ilgilerinin ve hassasiyetlerinin en önemli yordayıcısıdır. Benzer şekilde Ginthinji (2008) tarafından yapılan araştırma sonucunda da okul öncesi öğretmenlerinin eğitim seviyesinin, hizmet öncesi eğitimlerinin ve mesleki yeterliliklerinin çocukların fiziksel, sosyal ve bilişsel becerilerinin geliştirilmesinde erken çocukluk dönemi oyun etkinliklerinin önemine yönelik algıları üzerinde oldukça önemli bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Üniversitelerde bilimsel, yenilikçi, araştırmacı ve sorgulayıcı bir anlayışla üniversitelerde yetiştirilen öğretmenlerin, doğru bilgiye ulaşma, bilimsel uygulamalar yapma ve yaşam boyu öğrenmeye yönelik uygulamaları mesleki hayatlarına yansımaları beklenmektedir. Unesco - Uluslararası Eğitim Birimi, Uluslararası Eğitim Konferansı’nda belirtilen öneriler ile mevcut politikalar ilişkilendirilerek öğretmen yetiştirmede, “hizmet öncesi eğitim ile mesleki yaşantının gereklilikleri arasında etkili bir bağlantının nasıl kurulacağı ve öğretmenliğin ilk yıllarını mesleki yetiştirmenin tamamlayıcı bir parçası haline getirmek için bu periyodun tasarlanan stratejilerle nasıl destekleneceği” soruları gündeme getirilmiştir (Anonymous,1997). Burada da belirtildiği gibi, asıl önemli olan konu; öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimde öğrendiklerini mesleki yaşantılarına ne ölçüde aktardıklarıdır. Bu noktadan hareketle, araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin üniversite deneyimlerinin mesleki yaşantılarına etkisine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada buna ek olarak, öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları çözmede hangi kaynaklara başvurduklarına ilişkin görüşleri de belirlenmiştir.

2. Yöntem

Çalışma Grubu

Okul öncesi öğretmenlerin üniversite deneyimlerinin mesleki yaşantılarına etkisi olup olmadığına ilişkin görüşlerini inceleyen bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmaya 2010-2011 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin farklı illerinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı anaokullarında çalışan ve tesadüfi örnekleme ile belirlenen üniversite mezunu 10 öğretmen dahil edilmiştir. Görüşme formları öğretmenler tarafından belirtilen adreslere posta yolu ile gönderilmiş ve geri dönüşleri sağlanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden dördünün 22 yaşında, üçünün 26, ikisinin 29 ve birinin 32 yaşında olduğu belirlenmiştir. Mesleki deneyimleri incelendiğinde; öğretmenlerin dördü 1 yıl, üçü 3 yıl, ikisi 6 yıl ve biri 10 yıl mesleki deneyime sahiptir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan "Görüşme Formu" kullanılmıştır. Görüşme formu; "Kişisel bilgiler", üniversite deneyimlerinin meslek hayatında kullanılabilirliği" ve "Uygulamada karşılaşılan sorunları çözmede kullanılan başvuru kaynakları" olmak üzere üç bölüme ayrılmıştır. Formun "Kişisel bilgiler" bölümünde; öğretmenlerin yaş ve mesleki deneyimlerine ilişkin sorulara yer verilmiştir. Görüşme formunun "Üniversitede yaşadıklarının meslek hayatında kullanılabilirliği" bölümünde, öğretmenlerin üniversite yaşantılarının; a) eğitim ortamının düzenlenmesi, b) oyun/ hareket etkinliği, c) hikâye etkinliği, d) fen-matematik etkinliği, e) aile katılımı, f) drama, g) okuma yazmaya hazırlık, h) müzik etkinliği, i) sınıf yönetimi ve j) çocuğu tanıma ve değerlendirme konularını planlarken kullanılıp kullanılmadığına yönelik sorular bulunmaktadır. Formun üçüncü bölümünde ise; öğretmenlerin mesleki yaşantıda karşılaştıkları sorunları çözmede üniversite yaşantılarının yetersiz olduğu durumlarda nereden/ nelerden faydalandıklarına ilişkin açık uçlu bir soru yer almaktadır. Görüşme formu hazırlandıktan sonra iki uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzmanların önerileri doğrultusunda form maddeleri gözden geçirilerek son şekli verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri betimsel analiz tekniği ile daha önce belirlenen temalar çerçevesinde düzenlenip yorumlanmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için, elde edilen veriler farklı araştırmacılar tarafından ayrı ayrı ve bireysel olarak kodlanmış ve analiz edilmiştir. Kodlayıcılar arasındaki güvenilirlik .86 olarak hesaplanmıştır. Daha sonra bu analizler karşılaştırılarak ortak bir karara varılmıştır. Betimsel analizde, görüşülen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir şekilde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilmektedir (Şimşek ve Yıldırım, 2005). Bu nedenle bu çalışmada da öğretmenlerin görüşlerinin sıklıkla doğrudan alıntılarla desteklenmesi yoluna gidilmiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde okul öncesi öğretmenlerinin üniversite deneyimlerinin meslek hayatlarında kullanılabilirliği ve karşılaştıkları sorunları çözmeye kullandıkları başvuru kaynakları olmak üzere iki alt başlıkta sunulmuştur.

1. Öğretmenlerin Üniversite Deneyimlerinin Meslek Hayatlarında Kullanılabilirliğine İlişkin Bulgular

Eğitim ortamının düzenlemesindeki kullanılabilirliği: Okul öncesi öğretmenleri (7/10) etkili bir eğitim ortamının düzenlenmesi konusunda üniversitede aldıkları eğitimi meslek hayatında kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu konuda ikinci katılımcı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: *“Hocalarım bana bir bakış açısı kazandırdı, gerisi yaratıcılığımıza yani bize kalmış”*. Dokuzuncu katılımcı ise görüşlerini; *“Köy okulunda öğretmenlik yapıyorum ve sınıfta gerekli araç-gereç, materyal mevcut. Gerekli durumlarda okulda öğrendiğim bilgileri derslerde kullanıyorum”* şeklinde belirtmiştir.

Oyun/hareket etkinliği planlamadaki kullanılabilirliği: Öğretmenlerinin yarısı (5/10) oyun/hareket etkinliği planlama konusunda üniversitede aldıkları eğitimi meslek hayatında kullandıklarını ifade ederken, diğer yarısı ise (5/10) üniversite eğitiminin oyun/hareket etkinliği planlamada yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Bu konuda yedinci katılımcı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: *“Üniversite eğitimimde çeşitli oyun etkinlikleri ve bu etkinlikleri planlamayı öğrendim ve öğrendiğim etkinlikleri de şu anda rahatlıkla derslerimde kullanabiliyorum”*. Birinci katılımcının görüşleri ise şu şekildedir: *“Eksiklikler olduğunu düşünüyorum. Konular hep teorik olarak verildi. Pratikte bağdaştırmakta zorluk çektim. Çocuklarla oynayabileceğim oyunlara ağırlık verilmeliydi”*.

Hikâye etkinliği planlamadaki kullanılabilirliği: Öğretmenler hikâye etkinliği planlama konusunda üniversitede aldıkları eğitimi meslek hayatında kullandıklarını ifade etmişlerdir (9/10). Bu konuda ikinci katılımcı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: *“Yeterli olduğunu düşünüyorum. Bu konuda üniversite eğitimim sırasında bol bol örnekler yaptık. Uygulama yapma fırsatımız oldu. Üniversitede yaptığım staj da beni çok geliştirdi”*.

Fen/matematik etkinliği planlamadaki kullanılabilirliği: Öğretmenlerin yarısı (5/10) fen/matematik etkinliği planlamada üniversitede aldıkları eğitimi meslek hayatında kullandıklarını ifade ederken, diğer yarısı da (5/10) üniversite eğitiminin meslek hayatı için bu alanda yeterli olmadığını ifade etmiştir. Bu konuda birinci katılımcı görüşlerini şu şekildedir: *“Fen öğretimi derslerinde güzel uygulamalar yapmıştık ve bunları uygulamada sıkıntı çekmedim”*. Bu konuda ikinci katılımcının görüşü şu şekildedir: *“Kesinlikle yetersizdi. Bize matematik öğretmeye kalktılar. İntegral, kosinüs vb. konular işlendi. Karşı çıkmamıza rağmen içerik değiştirilmedi. Hem matematik hem de fen konusunda çok farklı etkinlikler öğrendiğimi düşünüyorum”*.

Aile katılım etkinliği planlamadaki kullanılabilirliği: Okul öncesi öğretmenleri (10/10) aile katılım etkinliği planlama konusunda üniversitede alınan eğitimin meslek hayatında kullanılabilir olmadığını ifade etmişlerdir. Bu konuda üçüncü katılımcı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: *“Okulda öğrendiklerimizle meslekte karşılaştıklarımız*

çok farklı. Öğrendiğimiz bütün yolları denememe rağmen ailelerle iletişim kuramıyorum, çünkü çok ilgisizler”.

Drama etkinliği planlamadaki kullanılabilirliği: Okul öncesi öğretmenleri (6/10) drama etkinliği planlamada üniversitede aldıkları eğitimi meslek hayatında kullandıklarını ifade etmişlerdir. Altıncı katılımcının bu konudaki görüşlerini şu şekildedir: *“Drama içeriği itibariyle zengin ve keyifli bir ders olduğu için üniversitedeki en verimli geçen derslerden biriydi. Alanında profesyonel bir hocadan her türlü uygulama ve teorik bilgi aldım. Zaten drama topluluğuna da üyeydim”.*

Okuma yazmaya hazırlık etkinliği planlamadaki kullanılabilirliği: Öğretmenlerinin yarısı (5/10) okuma yazma etkinliği planlamada üniversitede aldıkları eğitimi meslek hayatında kullandıkları ifade ederken, diğer yarısı (5/10) ise, alınan eğitimin meslek hayatında kullanılmadığını belirtmişlerdir. Konuyla ilgili olarak ikinci katılımcının görüşlerini şu şekildedir: *“Çok yeterli olduğunu düşünmüyorum. Kendimi mesleğe ilk başladığımda çok sınırlandırılmış buldum. İlk başlarda okuma yazmaya hazırlığın sadece bilgi yaprakları ile olabileceği kanısıyla üniversiteden mezun oldum. Dolayısı ile etkinlikleri çeşitlendirme konusunda sıkıntı yaşıyorum”.*

Müzik etkinliği planlamadaki kullanılabilirliği: Okul öncesi öğretmenleri (7/10) üniversitede aldıkları müzik eğitimin mesleki yaşantıda yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Bu konuda onuncu katılımcı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: *“Plan hazırlama konusunda yeterli eğitimi aldım ancak, şarkı öğretme konusunda çok zorlanıyorum. Öğrendiğimiz çocuk şarkıları çok az, bu yüzden kendimi tekrar ediyorum ve bu durumdan ben de sıkılıyorum”.*

Sınıf yönetiminde kullanılabilirliği: Öğretmenler (7/10) sınıf yönetimi konusunda üniversitede aldıkları eğitimin meslek hayatı için yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Bu konuda birinci katılımcının görüşleri şu şekildedir: *“Hiçbir şey üniversitede öğrendiğimiz gibi olmuyor. Çocuklar çok hareketliler ve ihtiyaçları asla bitmiyor. Aynı anda 20 öğrenciyi kontrol etmek çok zor; bağırمام gerektiğini meslekte öğrendim”.*

Çocuğu tanıma ve değerlendirmede kullanılabilirliği: Okul öncesi öğretmenler (6/10) üniversitede aldıkları eğitimi meslek hayatında çocuğu tanıma ve değerlendirme konusunda kullanabildiklerini bildirmişlerdir. Bu konuda sekizinci katılımcının görüşleri şu şekildedir: *“Kaliteli bir eğitim aldığımızı düşünüyorum. Çocuğu tanıma ve değerlendirme konusunda üniversitede öğrendiğim bilgileri uyguluyorum”.*

Sosyal yaşam-kişisel gelişimde kullanılabilirliği: Öğretmenler (9/10) sosyal yaşam ve kişisel gelişimleri konusunda üniversite eğitiminin meslek hayatında kendileri için yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Bu konuda ikinci katılımcı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: *“Çok fazla sosyal, kültürel etkinlikler yapılmıyordu. Yapılanlara da katılım az olduğu için bir süre sonra onlar da yapılmıyordu. Sanat, spor aktivitelerine daha çok yer verilse ve öğretmen adayları buna teşvik edilse daha iyi olurdu”.*

2. Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunları Çözmede Kullandıkları Başvuru Kaynakları

Okul öncesi öğretmenleri; mesleki yaşantılarında karşılaştıkları sorunları çözmek

için büyük oranda internetten ve basılı yayınlardan faydalandıkları belirlenmiştir. Az sayıda öğretmen karşılaşılan sorunları çözmek için meslektaşına danışmayı tercih etmektedir. Öğretmenlerin başvuru kaynakları ilgili alanlara göre şu şekilde dağılım göstermektedir:

- Etkili bir eğitim ortamı düzenleme konusunda karşılaştıkları sorunları çözmeye internetten (4/10) ve deneyimli meslektaşlarından (3/10),
- Oyun/hareket etkinliği planlamada karşılaştıkları sorunları çözmek için bu konudaki basılı yayınlardan (4/7), internetten (2/10) ve drama kurslarından (3/10),
- Hikâye etkinliği planlamada karşılaştığı sorunları çözmeye basılı yayınlardan (4/10) ve internetten (2/10),
- Fen/matematik etkinliği planlamada karşılaştıkları sorunları çözmek için basılı yayınlardan (4/10) kişi ve internetten (2/10),
- Aile katılım etkinliği planlamada karşılaştıkları sorunları çözmeye deneyimli meslektaşlarından (3/10), internetten (2/10) ve basılı yayınlardan (2/10),
- Drama etkinliği planlamada bir sorunla karşılaştıklarında karşılaştığı sorunların çözümünde drama kurslarından (5/10) ve basılı yayınlardan (4/10),
- Okuma yazmaya hazırlık etkinliği planlamada karşılaştıkları sorunların çözümü için çeşitli kitap ve dergilerden (4/10) ve çalışma yapraklarından (3/10),
- Müzik etkinliği planlamada karşılaştıkları sorunların çözümünde internet (3/10), çeşitli yayınlardan (3/10) ve deneyimli meslektaşlarından (2/10),
- Sınıf yönetimi konusunda karşılaştığı sorunları çözmeye deneyimli meslektaşlarından (7/10) ve okul müdüründen (2/10),
- Çocuğu tanıma ve değerlendirmede karşılaştıkları sorunları çözmeye basılı kaynaklardan (4/10) ve deneyimli meslektaşlarından (2/10),
- Sosyal yaşam-kişisel gelişimlerini destekleme konusunda arkadaşlarından (4/10) ve internetten (6/10) yararlandıklarını belirtmişlerdir.

4. Tartışma

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; eğitim ortamının düzenlenmesi konusunda öğretmenlerin üniversitede aldıkları eğitimin yeterli olduğunu düşünmeleri, onların öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında köy okulları, özel okullar, bağımsız anaokulları, ilköğretim okulları bünyesindeki anasınıfları, sivil toplum kuruluşlarının bünyesinde bulunan anasınıfları ve üniversitelere bağlı anaokulları gibi çeşitli okul öncesi eğitim kurumlarında uygulama yapma imkânı bulmalarından kaynaklanabilir. Ayrıca, okul öncesi öğretmenliği lisans programında yer alan materyal geliştirme, yaratıcılık, öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı gibi derslerin uygulamaya dönük, etkili bir içerikle aktarılmış olmasından da kaynaklanabilir. Oyun/ Hareket etkinliği planlama konusunda araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin üniversite eğitiminin katkısı konusunda hem fikir olmadıkları görülmüştür. Öğretmenler aldıkları derslerin çocuk için

oyunun önemi konusunda onları bilinçlendirdiğini ancak oynayabilecekleri oyun örnekleri konusunda yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Benzer şekilde öğretmenler fen/ matematik etkinliği planlama konusunda üniversitelerin katkı sağladığı konusunda da hem fikir değildirler. Öğretmenler okul öncesi dönemde fen ve matematik eğitiminin nasıl gerçekleştirileceğini öğrenmek yerine üst düzey matematik ve fen kavramlarının onlara teorik olarak aktarıldığını ifade etmişlerdir. Bu sorun o derslerin alanda uzman olmayan öğretim elemanları tarafından verilmesinden kaynaklanabilir. Bu duruma lisans programlarındaki oyun ve fen / matematik derslerinin içeriğinde uygulamaya dönük etkinliklere yer verilmemesinin de neden olabileceği düşünülmektedir. Hikâye etkinliği planlama konusunda araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin tamamına yakını bu etkinliği planlama konusunda üniversitede aldıkları eğitimi yeterli bulduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin hem lisans derslerinde hem de stajlarında çok sayıda hikâye etkinliği uygulama fırsatı buldukları görülmektedir. Bulgular, öğretmenlerin aile katılımı ve aileyle iletişim konusunda büyük sıkıntı yaşadıklarını ve üniversitede aldıkları eğitimin bu konuda çok yetersiz olduğunu açık bir şekilde ortaya koymuştur. Bu durum, Anne Baba Eğitimi, Etkili İletişim gibi derslerin sadece teorik olması ve uygulamalarının olmaması, ya da öğrencilerin Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında çeşitli eğitim kurullarında yaptıkları uygulamalarda ailelerle iletişim kurmalarına izin verilmemesinden kaynaklanmış olabilir. Drama etkinliği planlamada öğretmenlerin çoğu üniversitede aldıkları drama eğitimini yeterli bulduklarını belirtmişlerdir. Dramanın son yıllarda öğretim yöntemi ve keyif verici bir uğraş olarak kurslarda, topluluklarda ve okul öncesi eğitimi lisans programında alanında uzman kişilerce verilmesi öğretmenlerin bu etkinlikleri planlama ve uygulama konusunda kendilerini yeterli hissetmelerine neden olmuş olabilir. Okuma yazmaya hazırlık ve müzik etkinliği planlama konusunda öğretmenlerin çoğunun üniversitede aldıkları eğitimin yetersiz olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir. Bu durum, bu derslerin konu alanı uzmanları tarafından verilmemiş olması ve ders içeriklerinin uygulamaya dönük etkinliklerle zenginleştirilmemesinden kaynaklanmış olabilir. Benzer şekilde Özkut ve Kaya (2012) tarafından yapılan araştırmada da okul öncesi öğretmenlerinin lisans eğitimleri döneminde almış oldukları müzik eğitiminin mesleki yaşantılarına olan etkisi incelenmiş ve ilköğretim okullarında görev yapan 100 okul öncesi öğretmenin görüşüne başvurulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler, lisans dönemi müzik eğitimlerinde edindikleri bilgileri yeterli bulmadıklarını, kullandıkları tek çalgı aleti olan blok flüt konusundaki teorik bilgi ve uygulama becerilerinin kısmen yeterli olduğunu ve buna bağlı olarak çocuklara küçük bir çalgı topluluğu oluşturacak teorik bilgi ve uygulama becerisine sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte okul öncesi dönemde müzik etkinliğini bu alanda özel eğitim almış öğretmenlerin yürütmesi gerektiğini düşündüklerini ifade etmişlerdir. Johnson ve ark. (2010) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre okul öncesi öğretmen adaylarının kendi yeterliliklerini en az hissettikleri alan okul öncesinden ilkökula geçiş ile ilgili yeterlilik olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle okul öncesi öğretmen adaylarına verilen eğitimde okul öncesinden ilkökula geçiş konusuna daha fazla ağırlık verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bununla birlikte teorik dersler ve uygulama deneyimlerinin okul öncesinden başlayarak üçüncü sınıfa kadar olan eğitimi de kapsayacak şekilde takım çalışması ve işbirliğini sağlayacak şekilde olması gerektiği önerilmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular, öğretmenlerin sınıf yönetimi ve çocuğu tanıma ve değerlendirme konusunda üniversitede edindikleri teorik bilgileri uygulamaya yansıtma yetersiz ol-

duklarını düşündüklerini göstermiştir. Bu durumun, öğretmenlerin lisans eğitimi süresince aldıkları toplam Öğretmenlik Uygulaması ders saatlerinin oldukça yetersiz olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Yıldızlar, Kargı ve Bozcan (2010) tarafından 78 okul öncesi öğretmen adayıyla yapılan çalışmada, öğretmen adaylarının lisans döneminde aldıkları “Okul Deneyimi” dersi kapsamında gözlem raporları ve gün-lüklerinden elde edilen verilere göre okul deneyimi uygulamalarındaki olumlu yaşantı-larının çoğunlukla; öğretmenlik mesleğini tanıma ve sevme, çocuklarla iletişim kurabil-menin yarattığı güven duygusu, çocukların gelişimine destek olma, uygulama ve sınıf yönetimi konusunda beceri kazanma konularında olduğu bulunmuştur. Öğretmen aday-larının olumsuz yaşantılarının ise, öğretmenlerle işbirliği yapamama, kabul görmeme ve sınıf ortamının okul öncesi eğitime uygunluk açısından yetersiz oluşu konularında yo-ğunluk kazandığı belirlenmiştir. Aynı araştırma sonuçlarında öğretmen adaylarının mes-leğe yönelik motivasyonlarını güçlendiren en önemli etkenler arasında, uygulama ders-lerinde sınıf yönetimi konusunda deneyim kazanmak gösterilmiştir. Araştırmada; çalışmaya katılan öğretmenlerin dört yıllık üniversite yaşantıları boyunca sosyal, kültü-rel ve sportif etkinliklerden yararlanma konusunda okudukları üniversite olanaklarının yetersiz olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir. Üniversitelerin eğitim fakültelerinden mezun olan öğretmenlerin, alan ve öğretmenlik meslek bilgisinin yanı sıra genel kültür bilgisine de sahip olmaları beklenmektedir. Öğretmenlerin yenilikçi, çağdaş, okuyan, araştıran, üreten, sorgulayan bir anlayışa sahip olmalarında üniversitelerin öğrencilerine sağladığı sosyal yaşam olanaklarının etkisi büyüktür. Küçükoğlu ve Kızıldaş (2012) ta-rafından yapılan çalışmada İngiltere, Almanya Fransa, İtalya, Rusya ve Türkiye’de okul öncesi öğretmeni yetiştirme programları karşılaştırılmış, araştırma sonuçlarına göre Türkiye’deki sistemin okul öncesi öğretmenliği programına giriş koşulları bakı-mından daha az seçici olduğu ancak öğrencilerini daha fazla kredi ile mezun ettiği o-taya çıkmıştır. Bununla birlikte ülkemizde öğretmenlik mesleki uygulama derslerine daha fazla önem verildiği; ancak Fransa’daki gibi tamamen uygulamaya ayrılan ek bir süre-nin olmadığı anlaşılmaktadır. Özetle uygulamaya ve nitelikli öğretmen çalışmalarına ayrılan sürecin Türkiye’deki programda yeterli olmadığı ortaya çıkmaktadır. Araştırma-dan elde edilen bulgulara göre; öğretmen adayları üniversite yaşantılarının; eğitim orta-mı düzenleme, oyun/ hareket, hikâye, fen/ matematik etkinliği, aile katılımı, drama, okuma yazmaya hazırlık, müzik etkinliklerini planlama, sınıf yönetimi ve çocuğu tanı-ma ve değerlendirme ve sosyal yaşam-kişisel gelişim konularında mesleki yaşantılarında etkili olmadığı görüşüne sahip oldukları belirlenmiştir. Öğretmenler, mesleki yaşantılarında bir problemle karşılaştıkları durumlarda başvuru kaynağı olarak; sırasıyla basılı yayınlar, internet ve meslektaşlarına başvurmaktadır. Başvuru kaynağı olarak mezun oldukları üniversiteyi gösteren katılımcı bulunmamaktadır. Bu durum üniversi-telerin mezun izleme çalışmalarını etkin bir şekilde yürütmemelerinden kaynaklanabilir. Üniversitelerin, mezunlarını etkin bir şekilde izleme ve değerlendirme çalışmalarına ağırlık vermelerinin, hem kendi gelişimlerini değerlendirmelerine, hem de mezunlarının mesleki gelişimine katkı sağlama çabalarını güçlendireceği düşünülmektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi öğretmenleri lisans eğitimleri boyunca aldıkları çoğu teorik ve pratik bilgiyi mesleki yaşantılarında kullanmada problem yaşadıklarını ve bu durumun üni-versitede aldıkları derslerin içeriği ile uygulamaların süresi ve niteliğinden, alanında

uzman öğretim elemanı eksikliğinden kaynaklandığını belirtmektedirler. Bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen öneriler aşağıda sunulmuştur:

- Okul öncesi öğretmenliği lisans programında yer alan derslerin içeriği gözden geçirilerek uygulamaların artırılmasına yönelik çalışmalar yapılabilir. Çocukta oyun gelişimi, beden eğitimi ve oyun öğretimi derslerinin uygulama saatlerinin artırılarak içeriğinin zenginleştirilmesi sağlanabilir.

- Okul öncesi lisans programlarında yer alan Okul Öncesi Dönemde Fen ve Matematik Eğitimi dersleri fen fakültelerinde görevli öğretim elemanları yerine okul öncesi eğitiminde görevli ve ilgili alanda uzmanlaşmış kişilerce yürütülebilir.

- Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği Lisans Programının Öğretmenlik Uygulaması dersleri sadece üçüncü ve dördüncü sınıflarla sınırlı kalmayıp, öğrencilerin birinci sınıftan itibaren uygulama ortamlarında gözlem yapabilecekleri şekilde program yeniden düzenlenebilir.

- Ayrıca okul öncesi eğitimi öğretmenliği lisans programında yer alan sınıf yönetimi dersine teorik çalışmaların yanı sıra uygulama çalışmaları da eklenebilir.

- Öğretmenlerin edindikleri bilgileri uygulamaya yansıtma durumlarını belirlemek, eksiklikleri gidermek ve öğretmenin mesleki deneyimlerini geliştirmek için Milli Eğitim Bakanlığı işbirliği ile üniversitelerin de aktif olduğu öğretmen takip sistemi oluşturulabilir.

- Üniversitelerde mezun izleme sistemi oluşturularak mezun olan öğrenciler ile sürekli etkileşim ve dayanışma içerisinde olmaları sağlanabilir.

- Üniversiteler akademik bilgi yanında sosyal, kültürel, sanatsal etkinliklerini zenginleştirerek öğretmen adaylarının sosyal yaşam ve kişisel gelişimlerini olumlu yönde geliştirmeye katkıda bulunabilirler.

- Bu araştırma sonuçlarından yola çıkarak araştırmacılara, okul öncesi öğretmenlerinin mesleki gelişimini destekleyen mevcut uygulamaların niteliğini incelemeleri önerilebilir.

- Araştırmacılar tarafından okul öncesi öğretmenlerinin üniversitede edindikleri teorik ve pratik bilgiyi mesleki yaşantılarında kullanmada problem yaşadıkları alanlara yönelik olarak çeşitli müdahale programları oluşturularak, bu programların etkililiği değerlendirilebilir.

6. Kaynakça

- Anoymous, A. (1997). Teachers in the change process: educational innovation and information. *International Bureau of Education*, 93 (1), 8.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü. (2007). *Okul Temelli Meslek Gelişim Kılavuzu*. Ankara, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Beltekin, N. (2010). *Öğretmen yeterlilikleri*. Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu II Bildiriler Kitabı, sayfa 233-243.

- Ginthinji, S. (2008). *Influence of background factors on preschool teachers' and managers' perception of the impact of childhood play activities on child development in Kiambu District*. Unpublished master's thesis, University of Egerton, Kenya.
- Johnson, J. E., Fiene, R., McKinnon, K. and Babu, S. (2010). *Policy Brief: Penn State Study of Early Childhood Teacher Education*. Available from: <https://www.ed.psu.edu/educ/news/news-items-oct2013dec2010/FINAL%20FCD%20Report.pdf>. (2013, Eylül 26).
- Karaca, E. (2008). Eğitimde kalite arayışları ve eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 61-80.
- Küçüköğlü, A. ve Kızıldaş, E. (2012). Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya, Rusya ve Türkiye okul öncesi öğretmen yetiştirme programlarının karşılaştırılması. *İlköğretim Online*, 11 (3), 660-670.
- Özkut, B. ve Kaya, S. Ö. (2012). İlköğretim okullarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin lisans döneminde aldıkları müzik eğitiminin mesleki yaşantılarına olan etkilerinin incelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 1 (1), 167-179.
- Sharma, U., Forlin, C and Loreman, T. (2008). Impact of training on pre-service teachers' attitudes and concerns about inclusive education and sentiments about persons with disabilities. *Disability & Society*, 23 (7), 773-785.
- Tutkun, Ö. F. ve Aksoyalp, Y. (2010). 21. yüzyılda öğretmen yetiştirme eğitim programının boyutları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 361-370.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (5.baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldızlar, M., Kargı, E. ve Bozcan, E.Ü. (2011). KKTC anaokullarında "okul deneyimi" uygulamaları: okul öncesi eğitimde iyi örnekler sorunlar ve çözüm önerileri. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 6 (1), 562-568. Web: http://www.newwsa.com/download/gecici_makale_dosyalari/NWSA-3320-4-1.doc.
- T.C Yüksek Öğretim Kurumu (2013). *Bologna Süreci*. Web: <https://bologna.yok.gov.tr/?page=yazi&c=1&i=3>. (2013, Eylül 28).

EXTENDED ABSTRACT

Recently, it has been observed that education systems have a series of reform attempts in order to improve their institutional structures, curricula, and the quality of their administrators, teachers, and other employees. Studies related to the quality of teachers, who are one of the most significant components of an education system, is the fundamental focal point of such reform attempts.

Teachers are expected to translate applications related to accessing correct information, scientific inquiry, and life learning to their professional lives since they are trained in such a notion that promotes being scientific, innovative, analytical, and inquisitive. Taking its cue from this, this study aimed to examine the effects of preschool teachers' college experiences on their professional lives. Additionally, teachers' views on what kind of sources they use in solving problems they face were also determined.

In this study, case study, one of the patterns of qualitative research, was used. 10 randomly selected university-graduate teachers who worked at state-funded preschools in various cities in

Turkey in the 2010-2011 academic year were included. Interview forms were sent to the addresses determined by the teachers via post, and were received back. It was determined that of the 10 participants of the study, four of them were 22, three of them were 26, two of them were 29, and one of them was 32 years old. When their professional experience was examined, it was seen that four of them had 1, three of them had 3, two of them had 6, and one of them had 10 years of experience.

In order to determine teachers' views, an "Interview Form" developed by researchers was used. The interview form consists of three sections, namely, "Personal information," "Usability of College Experience in Professional Life," and "Resources used in solving problems faced in practice." In the "Personal Information" section, there are questions related to teachers' age and professional experience. In the "Usability of College Experience in Professional Life" section of the interview, there are questions on whether teachers use their college experience in a) arranging the education environment, b) planning the topics related to play/exercise activities, c) story-telling activities, c) math and science activities, d) family participation, e) preparing for reading and writing, f) drama activities, g) reading activities, h) music activities, i) class management, and j) knowing and evaluating the child. In the third section of the form, there is an open-ended question on what kind of sources teachers consult when their college experience is insufficient in solving problems.

Data of the study were interpreted within the frame of the themes previously determined via descriptive analysis technique. According to obtained findings, it was determined that pre-service teachers held the view that their college experience does not have an effect on arranging education environment, planning play/exercise activities, story-telling activities, math and science activities, family participation, drama, preparing for reading and writing, music activities, class management, and knowing and evaluating the child. Teachers consult printed material, internet, and their colleagues, respectively, when faced with a problem in their professional lives. There is no participant who listed the university they graduated from as a source of consultation. It was determined that teachers who participated in the study think that the university they graduated from was lacking in social, cultural, and sportive activities. Thus, suggestions are as follows:

- Courses in the preschool education curricula may be revised, and studies related to increasing applications may be done. In courses like play development in children, physical education, and teaching play, content may be enriched by increasing application hours.

- Math and Science Education in Preschool Period courses, which are part of the preschool education programs, may be taught by people specialized in preschool education instead of by staff from the faculties of science.

- Practical courses should not be limited to junior and senior years in Preschool Education Programs; the program may be redesigned so that students can observe in proper environments beginning with their freshman year.

- Moreover, application studies may be included in class management courses.

- In order to determine to what extent teachers translate their theoretical knowledge into practice and to improve their professional experience, a teacher tracking system may be developed in collaboration with the Ministry of Education, a system in which the universities are also active participants.

- Forming an alumni tracking system in universities, it may be ensured that alumni are in constant interaction and solidarity.

Universities should enrich their social, cultural, and artistic activities so that they contribute to pre-service teachers' social and personal development.